

ŠAJĀ NUMURĀ:

■ Pieņem projektus modernizācijas atbalstam 2

■ Izveidots būvmateriālu izmaksu katalogs 3

■ "Latvijas Lopkopis" – palīgs lauksaimniekam. .3

■ Svarīgākie jaunumi grāmatvedības un nodokļu jomā 4

■ Kur notiek 1stā aršana – ikdienā, semināros vai sacensībās? 5

■ Idejas rodas zinātnieku un konsultantu sadarbībā 8

■ Vai dārzs gatavs ziemai 10

■ Stājies spēkā ES un Ukrainas brīvās tirdzniecības līgums 12

■ Atbalsts cūkgaļas privātajai uzglabāšanai 12

■ EK piena tirgus prognozes 13

■ Lauksaimniecībā ienākumu kritums par 4,3% 13

■ Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2016. gada februārī . . 14

■ Ukrainai varam līdzēt ar praktisku padomu 15

■ Mājražotāju tirdziņš pie LLKC iepačicies visiem . 16

AKTUALITĀTES

GAĻS BŪS LABS, JA LATVIJU REDZĒSIM KĀ PASAULES DAĻU!

Veiksmīgs, bet vienlaikus arī saspringts. Tāds manā skatījumā bijis 2015. gads. Īpaši veiksmīgs tas bijis laukaugu audzētājiem, kuri, pateicoties labvēlīgiem klimatiskajiem apstākļiem, spēja iegūt rekordražas.

Šis arī bijis gads, kurā graudu un rapša audzētāji varēja novērtēt ieguldītā darba augļus saimniecību sakārtošanā kopumā – kā ražošanas, tā loģistikas un tirdzniecības

līmenī. Veiksmīgā kooperācija, salīdzinoši stabilās cenu prognozes šai nozarei ļāvušas iemantot stabilitāti un spēju skaidri saskatīt, kas sagaidāms nākotnē. Graudkopjiem atliek vien atsevišķos posmos kāpināt efektivitāti.

Patiess prieks ir par saimniekiem, kuri iesaistījušies LLKC tā dēvētajā meteo projektā jeb precīzās lauksaimniecības izmantošanā slimību apkarošanai laukaugos. Viņi ir gatavi izmantot

precīzās lauksaimniecības sniegtās iespējas, lai augu aizsardzības līdzekļus lietotu tieši tik, cik konkrētam augam nepieciešams, un tieši tik, lai šie izdevumi vairotu ienākumus.

Joprojām saspringts šis gads ir bijis lopkopjiem. Tā ir nozare, kuru nevar nedz vienā gadā radīt, nedz vienā gadā nolikvidēt, jo kaut cik laba ganāmpulka radīšanai nepieciešami vismaz pieci gadi.

►2. lpp.

NACIONĀLAIS ATTĪSTĪBAS PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai

Mārtiņš Cimermanis

► 1. lpp.

Ja to dara saimnieks pats, – tas ir vismaz 15 gadu darbs. Šogad piena sektoru ietekmēja ne vien piena kvotu atcelšana, bet arī Krievijas embargo, kas bija kā zibens spēriens no skaidrām debesīm. Tas izgaismoja virkni lopkopības nozares problēmu – nespēju redzēt ilgtermiņa attīstības tendences, kā arī gatavību izprast krīzes situācijas, pārstrādes iespēju vājumu, bet galvenais, – saliedētības un organizētības trūkumu.

Tomēr šajā nozarē ir arī stiprā puse – saimnieki, kuri pat krīzē spēj rast risinājumus, lai stabilizētu ieņēmumus un pārdzīvotu grūtības. Cepuri nost to priekšā, kuri arī pašlaik domā par attīstību un jaunu fermu celtniecību! Tas ir būtiski, jo Latvijā joprojām vairāk nekā puse no kopējā ganāmpulka atrodas ļoti vecās ēkās, kas nespēj nodrošināt labu dzīvnieku veselību. Krīze tiešām ir laiks, kad varētu būtēt

Viedumu darbībā un tādus līderus, kuri domā par kopējo labumu!

modernas fermas ar jaunākajām tehnoloģijām, diemžēl to ierobežo Latvijā pastāvošie kredītēšanas nosacījumi.

Tādēļ pašlaik ar banku “Citadele” runājam par iespējamu pretimnākšanu lauksaimniekiem, lai kredīta piešķiršana nebūtu atkarīga vienīgi no piedāvātās ķīlas apjoma, bet gan par pamatu izmantojot LLKC veikto saimniecības novērtējumu par konkrētā biznesa nā-

kotnes vērtību. Apzinoties to, ka krīzes šajā nozarē ir regulāra parādība, aicinām arī bankas būt tām gatavam.

Pozitīvs aspekts ir arī 2015. gadā atvērta jaunā Lauku attīstības programma, kurā ļoti aktīvi finansējumam piesakās augkopības sektors. Savukārt 2016. gadā plānotas arī apmācības konsultantiem, kuru padomi būs ļoti noderīgi zemniekiem.

Joprojām nemainīgi spēcīga ir mežu nozare, par ko paties prieks. Savukārt zivsaimniecība nākamo varētu uzskatīt par sava veida atdzimšanas gadu, jo šī nozare joprojām piedzīvo ļoti smagu pēcpadomju laika transformācijas procesu.

Jaunajā gadā visām lauksaimniecības nozarēm es gribētu novēlēt viedumu darbībā un tādus līderus, kuri domā par kopējo labumu. Pašlaik esam pārlietu sadrumstaloti it visā, bet mums mērķu sasniegšanai jāspēj atkal būt vienotiem. Tādēļ aicinu visus ziedot savu enerģiju kopīgam darbam, darbojoties nevalstiskās organizācijās, strādājot ar skolu jauniešiem, lai visi kopā mēs spētu veidot pozitīvu lauksaimniecības nozares tēlu. ■

Mārtiņš Cimermanis, LLKC valdes priekšsēdētājs

PIEŅEM PROJEKTUS MODERNIZĀCIJAS ATBALSTAM

Lauku atbalsta dienests (LAD) no 4. janvāra izsludinājis projektu iesniegumu pieņemšanu pasākuma „Ieguldījumi materiālajos aktīvos” apakšpasākumos: „Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās”; „Atbalsts ieguldījumiem pārstrādē”; „Atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecības un mežsaimniecības infrastruktūras attīstībā”.

Projektu iesniegumu pieņemšana notiek no 2016. gada 4. janvāra līdz 2016. gada 4. februārim. Projektu sagatavošanā konsultācijas iespējams saņemt LLKC birojā Ozolniekos un 26 reģionālajos birojos.

Apakšpasākuma “Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās” pieejamais publiskais finansējums ir lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvajām sabiedrībām – 4 500 000 eiro, bet lauku saimniecībām – 65 943 771 eiro. Mērķis ir atbalstīt

lauku saimniecības, lai uzlabotu to ekonomiskās darbības rādītājus un konkurētspēju, kā arī veicināt kooperācijas attīstību, nodrošinot dabas resursu ilgtspējīgu apsaimniekošanu un atbalstot pret klimata pārmaiņām noturīgu ekonomiku. Tiks atbalstītas šādas aktivitātes: investīcijas tādu jaunu iekārtu, tehnikas, aprīkojuma, informācijas tehnoloģiju un programmu nodrošinājuma iegādei un uzstādīšanai, kas paredzētas nepārstrādāto lauksaimniecības produktu ražošanai, un ar to saistītai iepakojšanai un pirmapstrādei, kā arī ilggadīgo augļkopības kultūraugu (izņemot zemes) stādu iegādei, stādījumu balstu sistēmu, žogu, žogu balstu iegādei, uzstādīšanai un stādījumu ierīkošanai; nepārstrādāto lauksaimniecības produktu ražošanai, ar to saistītai iepakojšanai un pirmapstrādei paredzētu jaunu būvju būvniecībai, esošo būvju pārbūvei, būvju ierīkošanai, būvju novietošanai, būvju atjaunoša-

nai, ja būves tiek tehniski vai funkcionāli uzlabotas.

Apakšpasākuma „Atbalsts ieguldījumiem pārstrādē” kārtā pieejamais publiskais finansējums ir 16 197 836 eiro. Mērķis ir paaugstināt lauksaimniecības produktu pārstrādes efektivitāti un palielināt produktu pievienoto vērtību, veicinot konkurētspējīgas kooperācijas attīstību un ilgtspējīgas lauksaimnieciskās ražošanas attīstību un inovāciju ieviešanu uzņēmumos. Tiks atbalstītas šādas aktivitātes: investīcijas tādu jaunu iekārtu, tehnikas, aprīkojuma, informācijas tehnoloģiju un programmnodrošinājuma iegādei un uzstādīšanai, kas paredzētas lauksaimniecības produktu pārstrādei, un ar to saistītai iepakojšanai un pirmapstrādei; pamatojoties uz līgumiem ar trešajām personām, kas atbildīgas par darbu veikšanu, – lauksaimniecības produktu pārstrādei, ar to saistītai iepakojšanai un pirmapstrādei paredzētu jaunu

“LATVIJAS LOPKOPIS” – PALĪGS LAUKSAIMNIEKAM

Žurnāla “Latvijas Lopkopis” decembra numurā varat lasīt Latvijas lauksaimnieku atziņas par aizvadīto gadu un nākamā gada iecerēm, kā arī lopkopības produkcijas pieprasījuma un cenu prognozes nākamajiem gadiem.

Žurnālā atradīsiet arī Latvijas ražgāko piensaimniecību sarakstu, varēsiet lasīt par saimniekošanas pieredzi Vācijā, kā arī padomus ekonomiskai saimniekošanai. Profesionālo rakstu sadaļā – par dzirdņu izvēli liellopiem, vienkāršu risinājumu liellopu mītiņošanai, padomi zīdītāju aitu barošanai,

arī raksts par skābbarības kvalitātes nosacījumiem. Zirgkopības entuziasti varēs iepazīties ar Ropažu novada “Bajāru” saimniecību, kur sportam gatavo skaistos Ahaltekes zirgus. Kā vienmēr žurnālā arī recepte, kādu neatrādīsiet nekur citur, anekdotes un latviešu tautas ticējumi.

Žurnālu “Latvijas Lopkopis” 2016. gadam iespējams abonēt gan pasta nodaļās, gan “Latvijas Pasta” interneta mājaslapā: <https://abone.pasts.lv/lv/katalogs/>.

Paldies lasītājiem, kuri mūsu izdevumu jau abonējuši! Vienmēr priecāsimies par jūsu viedokli un gaidīsim

idejas rakstiem, ko varat sūtīt uz e-pastiem: iveta.tomsone@llkc.lv un lopkopislv@inbox.lv.

Iveta Tomšone, žurnāla “Latvijas Lopkopis” galvenā redaktore

Projektu iesniegumu pieņemšana notiek no 2016. gada 4. janvāra līdz 2016. gada 4. februārim

būvju būvniecībai un esošo būvju pārbūvei, būvju ierīkošanai, būvju novietošanai, būvju atjaunošanai, ja būves tiek tehniski vai funkcionāli uzlabotas.

Apakšpasākuma “Atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecības un mežsaimniecības infrastruktūras attīstībā” pieejamais publiskais finansējums fiziskām personām, juridiskām personām, lauku saimniecībām un pašvaldībām 10 519 239 eiro, bet valsts nozīmes meliorācijas sistēmu apsaimniekotājiem vai tiesiskajiem valdītājiem – 36 596 500 eiro. Mērķis ir uzlabot infrastruktūru, kas attiecas uz lauksaimniecības attīstību, meža ražības paaugstināšanu, audzes veselības un kokmateriālu kvalitātes uzlabošanu, saglabājot un uzlabojot meža ilgtermiņa ieguldījumu globālajā oglekļa apritē, uzturot bioloģisko daudzveidību un nodrošinot klimata pārmaiņu mazināšanu, kā arī lauksaimniecības un mežsaimniecības

nozāres konkurētspējas paaugstināšanu. Atbalstāmās aktivitātes: meliorācijas sistēmu pārbūve un atjaunošana, tai skaitā pārbūvētajam vai atjaunotajam meliorācijas objektam piegulošo ceļu pārbūve vai atjaunošana (bez seguma); laukumu būvniecība vai pārbūve pie ražošanas objektiem un ražošanas objektu pievadceļu būvniecība un pārbūve (bez cietā seguma); pārbūvētajam vai atjaunotajam meliorācijas objektam piegulošo ceļu un ražošanas objektu pievadceļu izveidošana ar betona plākšņu klājumu lauksaimniecībā izmantojamu augsto sūnu purvā vai izstrādātā kūdras purvā.

Projekti tiks īstenoti ES Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) un Lauku attīstības programmas (LAP) ietvaros 2014.–2020. gada plānošanas periodā. Projektu iesniegumi jāiesniedz, izmantojot LAD elektroniskās pieņemšanas sistēmu vai ievērojot Elektronisko dokumentu likumu, vai personīgi LAD reģionālajās lauksaimniecības pārvaldēs vai LAD Centrālajā aparātā Zemkopības ministrijas Klientu apkalpošanas centrā, Rīgā, Republikas laukumā 2.

Plašāk par atbalstāmajām aktivitātēm, prasībām pretendentiem, finansējuma sadalījumu un citu aktuālo informāciju var lasīt LAD mājaslapā atbilstošajās izvēlnēs.

LAD informācija

IZVEIDOTS BŪVMATERIĀLU IZMAKSU KATALOGS

LLKC Inženiertehniskā nodaļa izstrādājusi būvmateriālu izmaksu katalogu, kas pieejams elektroniskā formātā mājaslapā www.llkc.lv.

Katalogs veidots ar mērķi, lai strukturēti vienuviet būtu pieejamas būvmateriālu vidējās cenas attiecīgi pa grupām un interesenti varētu aprēķināt potenciālās iecerēto objektu būvniecības izmaksas.

Katrs cilvēks, kurš kaut nedaudz orientējas būvniecības darbos, katalogā vienkopus ātri var noskaidrot populārāko būvmateriālu vidējās cenas un saprast, vai iespējamie ieguldījumi būs pietiekami, lai īstenotu konkrētā objekta būvniecības ieceri. Pastāv arī iespēja salīdzināt, kādas cenas piedāvā konkrētas būvfirmas un kādas tās ir vidēji Latvijā.

Tā kā būvmateriālu cenas nemitīgi mainās, 2016. gada februārī paredzēts tās atkal aktualizēt un katalogu papildināt ar vairākām jaunām būvmateriālu grupām. Pastāv iecere nākotnē katalogu pārvērst arī par interneta rīku, lai cilvēki varētu ievadīt datus un saņemt aprēķinus automātiski.

Kristaps Stūriška, LLKC

Inženiertehniskās nodaļas būvinženieris

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

SVARĪGĀKIE JAUNUMI GRĀMATVEDĪBAS UN NODOKĻU JOMĀ

Jau ierasts, ka katru Jauno gadu sagaidām ar dažādiem jaunumiem nodokļu jomā. Arī 2016. gada sākumā jāņem vērā vairākas jaunas lietas.

Izmaiņas iedzīvotāju ienākuma nodokļa piemērošanā

Vairāki jaunumi attiecas uz iedzīvotāju ienākuma nodokli. Grozījumi likumā "Par IIN" ir pieņemti 30. novembrī un publicēti 18. decembra "Latvijas Vēstnesī".

No nākamā gada 1. janvāra tiek ieviests **diferencētais neapliekamais minimums**. Minimuma apmērs atkarīgs no visu nodokļa maksātāja gūto ienākumu kopsomas gada laikā. Neapliekamo minimumu personai aprēķinās Ministru kabineta noteiktajā kārtībā.

Valsts ieņēmumu dienests savā informatīvajā materiālā skaidro, ka neapliekamā minimuma aprēķina formulā ņem vērā šādus lielumus:

- minimālo mēneša neapliekamo minimumu (75 eiro);
- maksimālo gada neapliekamo minimumu (1200 eiro);
- gada apliekamā ienākuma apmēru, līdz kuram piemēro maksimālo gada neapliekamo minimumu (4560 eiro);
- gada apliekamā ienākuma apmēru, virs kura piemēro tikai minimālo gada neapliekamo minimumu (12 000 eiro).

Darba devējs (kuram ir iesniegta algas nodokļa grāmatiņa) darbinieka ienākumam, tāpat kā līdz šim, piemēro neapliekamo minimumu 75 eiro apmērā mēnesī. Gada diferencēto minimumu aprēķinās un piemēros, iesniedzot gada ienākumu deklarāciju.

Izmaiņas attiecībā uz IIN atvieglojumiem

Ar 2016. gada 1. janvāri vairs nedrīkstēs piemērot atvieglojumu par apgādībā esošām personām – par nestrādājošu laulāto, par nestrādājošiem vecākiem un vecvecākiem, kā arī par personu, kuras labā pēc tiesas sprieduma no maksātāja tiek piedzīta uzturņa (alimenta). Attiecībā uz atvieglojumu piemērošanu par laulāto, par vecākiem un vecvecākiem ir noteikts, ka nodokļa atvieglojumu ir tiesības piemērot par laulāto, vecākiem vai vecvecākiem ar nosacījumu, ka minē-

tās personas nestrādā un tām ir noteikta invaliditāte (ja minētajām personām nav piešķirta pensija un tās nesaņem pensiju (vecuma vai invaliditātes)).

Ar grozījumiem likumā noteikts, ka nodokļa maksātājam ir tiesības piemērot nodokļa atvieglojumu arī par:

- nestrādājoša laulātā apgādībā esošu nepilngadīgu bērnu;
- bērnu, kas sasniedzis 18 gadu vecumu, ja bērns nestrādā un tam saskaņā ar normatīvajiem aktiem ir noteikta invaliditāte (un tas nesaņem invaliditātes pensiju).

Lauksaimniecības zemes pārdevējiem svarīgas izmaiņas

Līdz 2018. gada 1. jūlijam, lai noteiktu, vai ienākumam no lauksaimniecības zemes atsavināšanas var piemērot atbrīvojumu no iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksāšanas, nav jāvērtē, vai attiecībā uz lauksaimniecības zemes pārdevēju izpildās likumā noteiktie kritēriji. Tādējādi periods, kurā netiek piemēroti kritēriji attiecībā uz lauksaimniecības zemes pārdevēju, tiek pagarināts vēl uz diviem gadiem. Atgā-

Aicinām iepazīties ar likuma grozījumu tekstu pilnībā, kā arī sekot līdzī jaunu MK noteikumu pieņemšanai

din, ka normas par ienākuma nodokļa piemērošanu lauksaimniecības zemes pārdošanas darījumiem ir atrodamas likuma "Par IIN" 11.7 pantā.

Subsīdiju neaplikšana ar IIN

Šis ir lauksaimniekiem svarīgs jaunums, – no aplikšanas ar iedzīvotāju ienākuma nodokli atbrīvos arī 2017. un 2018. gadā saņemtās summas, kas izmaksātas kā valsts atbalsts lauksaimniecībai vai Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai. Līdz šim likums paredzēja, ka atbalsta summas ar IIN sāks aplikēt no 2017. gada.

IIN par apdrošināšanas prēmijām bērna kopšanas atvaļinājuma un B lapas laikā

Pašlaik rodas pienākums samaksāt iedzīvotāju ienākuma nodokli, ja par personu darba devējs ir veicis apdrošināšanas prēmiju maksājumus, bet darbiniekam nav ienākumu. Jaunie likuma grozījumi šo problēmu atrisina. Lai personām (maksātājiem), kuras atrodas bērna kopšanas atvaļinājumā, kā arī pārejošas darbnespējas, grūtniecības un dzemdību atvaļinājumā, par kurām ir izsniegta darbnespējas lapa "B" un kurām taksācijas gadā nav bijuši ar algas nodokli apliekami ienākumi, neveidotos ar iedzīvotāju ienākuma nodokli apliekams ienākums no darba devēja veiktajiem apdrošināšanas prēmiju maksājumiem, veiktas izmaiņas likumā, nosakot, ka likumā noteiktais procentuālais ierobežojums 10% no maksājamajam aprēķinātās bruto darba samaksas taksācijas gadā netiek piemērots maksātajam proporcionāli par tām taksācijas gada kalendāra dienām, kurās tas atrodas bērna kopšanas atvaļinājumā, kā arī pārejošas darbnespējas, grūtniecības un dzemdību atvaļinājuma kalendāra dienām, par kurām maksātājam ir izsniegta darbnespējas lapa "B".

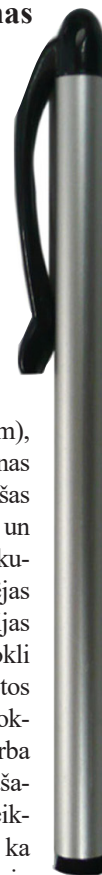
Rakstā ir apskatīti svarīgākie jaunumi IIN jomā, bet aicinu visus iepazīties ar likuma grozījumu tekstu pilnībā, kā arī sekot līdzī jaunu MK noteikumu pieņemšanai vai esošo grozīšanai. Piemēram, jāseko līdzī tam, kas noteikumos tiks paredzēts saistībā ar neapliekamā minimuma piemērošanu.

Mikrouzņēmumu nodoklis

"Mikrouzņēmumu nodokļa likuma" grozījumu pieņemšanas laikā bija ļoti daudz diskusiju un izskanēja dažādi skaidrojumi.

Tomēr šobrīd ir skaidri zināms, ka 2016. gadā mikrouzņēmumu nodokļa piemērošanā nav nekādu izmaiņu, – nodokļa likme saglabājas 9% apmērā.

► 5. lpp.

4. lpp.

Nākamajā gadā nebūs spēkā arī aizliegums šo nodokli maksāt MK noteiktajās nozarēs strādājošiem uzņēmumiem.

Pievienotās vērtības nodoklis

“PVN likumā” gada nogalē veikti divi grozījumi. Vieni publicēti 18. decembra “Latvijas Vēstnesī”, bet otri – 23. decembrī.

No 2016. gada 1. jūlija tiks piemērots PVN dzīvojamo māju pārvaldīšanas pakalpojumiem (pašlaik tie ir ar nodokli neapliekami darījumi). Attiecībā uz personām, kas sniedz šādu pakalpojumu, likuma 137. pants atļauj piemērot īpašo PVN maksāšanas kārtību (t.s. *kases* principu).

Izmaiņas skar priekšnodokļa atskaitīšanas ierobežojumu par vieglajām pasažieru automašīnām. Ar grozījumiem likuma 100. panta otrajā daļā skaitlis “20” aizstāts ar skaitli “50”. Tādējādi, ja vieglā pasažieru automašīna, kuras sēdvietu skaits, neskaitot vadītāja vietu, nepārsniedz astoņas sēdvietas, netiek izmantota saimnieciskās darbības ietvaros tikai ar pievienotās vērtības nodokli apliekamo darījumu nodrošināšanai, tad no valsts budžetā maksājamās nodokļa summas kā priekšnodoklis nav atskaitāmi 50% no nodokļa par šādas automašīnas iegādi, nomu vai importu, kā arī ar šādas automašīnas uzturēšanu saistītajām izmaksām, tai skaitā izmaksām par automašīnas remontu un degvielas iegādi.

Attiecībā uz kokmateriālu darījumiem ir noteikts, ka ar 2016. gadu īpašo PVN piemērošanas režīmu saskaņā ar “PVN likuma” 141. pantu attiecinā arī uz šādām preču piegādēm:

- malka apaļkoku, pagaļu, zaru, zaru saišķu vai tamlīdzīgā veidā;
- koksnes šķeldas un skaidas, zāģskaidas un koksnes atlikumi;
- zāģskaidu un koksnes atlikumi aglomerētu vai neaglomerētu briekšu, granulu vai tamlīdzīgā veidā, ko paredzēts izmantot kā koksnes kurināmo.

Sākot ar 2016. gada 1. aprīli, īpašs PVN piemērošanas režīms būs šādām preču piegādēm:

- mobilajiem telefoniem;
- planšetdatoriem un klēpj datoriem;
- integrālās shēmas ierīcēm (tajā skaitā, mikroprocesoriem un centrālo procesoru blokiem).

Līdz ar šiem jaunumiem noteikti būs gaidāmas arī izmaiņas MK noteikumos, kas nosaka PVN deklarācijas

veidlapu un tās aizpildīšanas kārtību.

Otrie grozījumi “PVN likumā” papildina to ar jauniem apstākļiem, kuriem iestājoties, reģistrēts nodokļa maksātājs tiek izslēgts no Valsts ieņēmumu dienesta pievienotās vērtības nodokļa maksātāju reģistra.

Izmaiņas nodokļos par transportlīdzekļiem

Ar 2016. gadu mainītas nodokļu likmes, kas piemērojamas transportlīdzekļiem. Atgādinu, ka runa ir par diviem nodokļu veidiem – transportlīdzekļu ekspluatācijas nodokli un uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokli.

Transportlīdzekļu ekspluatācijas nodoklis

Palielināts nodoklis par kravas automobiļiem ar pilnu masu līdz 12 000 kg. Jaunās nodokļu likmes atbilstoši automobiļa pilnai masai ir šādas:

- 1) līdz 1500 kg – 36 eiro (iepriekš – 17,07 eiro);
- 2) no 1501 līdz 1800 kg – 72 eiro (iepriekš – 34,15 eiro);
- 3) no 1801 līdz 2100 kg – 138 eiro (iepriekš – 64,03 eiro);
- 4) no 2101 līdz 2600 kg – 165 eiro (iepriekš – 76,84 eiro);
- 5) no 2601 līdz 3500 kg – 219 eiro (iepriekš – 102,45 eiro);
- 6) no 3501 līdz 12 000 kg – 156 eiro (iepriekš – 145,13 eiro).

Uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis

Paaugstinātas arī UVTN likmes. Likmes par transportlīdzekli, kas pirmo reizi reģistrēts pēc 2005. gada 1. janvāra un par kuru transportlīdzekļa reģistrācijas apliecībā ir informācija par motora tilpumu atbilstoši tā motora tilpumam:

- 1) līdz 2000 cm³ – 29 eiro (iepriekš – 27,03 eiro) mēnesī;
- 2) no 2001 līdz 2500 cm³ – 46 eiro (iepriekš – 42,69 eiro) mēnesī;
- 3) virs 2500 cm³ – 62 eiro (iepriekš – 56,91 eiro) mēnesī.

Par transportlīdzekli, kas reģistrēts līdz 2005. gada 1. janvārim, nodokļa likme ir 46 eiro mēnesī.

Turpmāk UVTN būs jāmaksā par kravas automobili ar pilnu masu līdz 3 tonnām, kas reģistrēts kā kravas furgons un kam ir vairāk nekā trīs sēdvietas, ieskaitot vadītāja vietu.

UVTN turpmāk būs maksājams arī par taksometriem.

Linda Puriņa, LLKC Grāmatvedības un finanšu nodaļas vadītāja

LAUKSAIMNIECĪBAS TEHNIKA

KUR NOTIEK ĪSTĀ ARŠANA – IKDIENĀ, SEMINĀROS VAI SACENSĪBĀS?

Rudens darbu sezona, Ziemassvētki un gadumija aiz muguras, tagad vajadzētu būt brīvākam laikam, lai paanalizētu, kā veicies Vecajā gadā. Kopumā sezona bija viena no veiksmīgākajām, kādas vispār piedzīvotas. Pagājušais rudens – labs, ziema – silta, pavasaris – pasauss, vasara – vēsa, bet graudaugiem laba...

Viss kā pa dziedziņu. Parasti taču tā nenotiek, un vismaz vienā posmā kaut kas “nobrauk”. Un kas tad vairs atliek? Ražas novākšana. Vai tiešām būs lietus? Nē! Īsts veiksmes stāsts ar laimīgām beigām. Tas turpinājās. Iesēt varēja ideāli un rudenī art – faktiski līdz Ziemassvētkiem. Vienīgi mitruma varēja būt vairāk. Bet kā tad mēs aram? Ir trīs režīmi: ikdienas, semināru un sacensību. Pamats visiem viens, atšķiras attieksme attiecībā uz precizitāti. Rezultātā iegūstam dažādas kvalitātes arumu. Skatoties uz apartajiem laukiem rudenī, diemžēl jāsecina, ka ikdienas aruma kvalitāte ir zemākā no trīs pieminētajiem. It kā jau saprotami, jo kam gan gribas lēkāt no kabīnes un mērit lauku vai papildus pieregulēt arklus – tas taču prasa papildu laiku, un laika nekad nav, jo darbs dzen darbu... Tomēr mērīšana un regulēšana atmaksājas turpmākos darbos, – nav jāmokās ar “kalniem un grāvjiem” vai “spurainu” arumu, kad apvērstās velēnas tiek atgāztas atpakaļ, arot kūļus vai lauka galus. Tomēr ikdienas aršanā nav nepieciešama tāda precizitāte kā sacensībās, – taisnība, kā vienmēr, ir kaut kur pa vidu.

Ikdienas aršana

Kurš gan nemāk apart lauku? Lepns traktors, izcilas kvalitātes arklis – ko tad vēl? Sēdies un vilē! Tomēr nav tik vienkārši, viss prasa attieksmi un pareizo pieeju. Neviena tehnika nestrādās, ja nebūs attiecīgi aprīkota, apkopta un saregulēta.

◀ 5. lpp.

Strādāt jau strādās, bet sagādās velu kaudzi ar nevajadzīgiem pārsteigumiem, sākot ar nesaprotama izskata arumu un beidzot ar neizskaidrojami lielu degvielas patēriņu. Tam visam ir atrodams loģisks izskaidrojums. Visas šīs neēdības iespējams gan novērst, gan vispār nepieļaut. Tāpēc būtu jauki, ja pret aršanu, tāpat kā pret citu darbu, mēs attiektos ar pietiekošu nopietnību, nežēlojot laiku regulēšanai un optimālai aršanas elementu izpildei. Tieši šī pēdējā lieta ir tā, kas parasti atšķir ikdienas aršanu no aršanas semināros un sacensībās. Viena lieta ir tā, ka aršanas kļūdas nav iespējams noslēpt, otra, – ka šīs kļūdas ir arī ļoti sarežģīti un dārgi izlabot.

Tipiskākās aršanas kļūdas ir:

- Nepareizi noregulēts pirmā korpusa darba platums. Ja tas par lielu, veidojas “dobes”, – starp gājieniem ir tāds kā neliels grāvītis. Ja darba platums par mazu, starp gājieniem veidojas paaugstināta vāga – valnītis. Abas šīs ir tipiskākās aršanas kļūdas, kuras ļoti elementāri novēršamas. Ja platums par platu, ar regulēšanas skrūvēm vai hidrocilindra palīdzību pārvietojam arkla rāmi attiecībā pret traktoru tā, lai rāmis pārvietotos iepriekšējā darba gājiena virzienā. Ja platums par šauru, darām pretēji, – pārvietojam rāmi attiecībā pret traktoru uz neapartā lauka pusi. Arums šajā aspektā ir kvalitatīvs, ja, skatoties no lauka gala aršanas virzienā, nevar atšķirt vienu arkla darba gājieni no otra.

- Nekvalitatīvi izpildīti aruma elementi – saarvaga un atarvaga. Pirmais ir salīdzinoši vienkāršs elements, bet arī to lielākoties veic kļūdaini, respektīvi, – uzgāž vienu vāgu uz otras, un saarums gatavs. Bet tā darīt nav pareizi, jo zem saaruma paliek neaparta josla. Saarvagas gultne noteikti jāizar – labāk divos gājienos, katrā gājienā pa vienai (pusotrai) vāgai. Ļoti svarīgi, lai saarvagas gultne būtu taisna, tas atvieglotālāko aršanu un neveidosies aršanas kļūdu rezultātā radušies mākslīgi ķīļi. Atarvagu sāk veidot jau vairākus gājienu pirms atarvagas izaršanas. Jāpamēra neapartās joslas platums, likvidējot “vēderus” vai “iedobes” jau laikus. Praksē ir labāk, ka atarvaga ir seklāka vai pat aizbirusi, jo tad uz lauka nepaliek “grāvis”, ko pēc tam grūti aizlīdzināt.

- Neatzīmēti lauka gali un ķīļi. Pirms aršanas noteikti jāatzīmē lauka gali un ķīļi, arot ar pēdējo korpusu pavisam nelielā dziļumā – vienkārši ievēlot svītru. Šī svītra tad kalpos par atzīmi brīdim, kad arkls jāizceļ no augsnes vai tajā jāielaiž. Lauka gali un ķīļu malas būs līdzināki un tos aizart, nezaudējot kvalitāti, būs vieglāk.

- Vaļņi un grāvji lauka malās. Lai problēmu atrisinātu, pirms aršanas sākuma lauka malā jāizar kas līdzīgs atarvagas gultnei, arot ar pēdējo vai diviem korpusiem un braucot ļoti uzmanīgi, pastāvīgi vērojot arklu un velēnas apvēršanas procesu. Aršanas virzienu katru gadu vajadzētu pamainīt.

Ņemot vērā iepriekš minēto, padomāsim, ko no semināru un sacensību aršanas varam izmantot ikdienā.

Ja aram, tad prātīgi un ar apdomu, pastāvīgi domājot par kvalitāti

Praktiskie semināri

LLKC sadarbībā ar saviem rajonu birojiem sezonā regulāri organizē praktiskās aršanas mācības, kurās ierasties iespējams ikvienam interesentam. Un kas visinteresantākais – pašam ar savu arklu! Kārtība ir tāda, ka sākumā izrunājam darba drošības jautājumus un nedaudz pieskaramies aršanas elementu raksturojumam un arklu konstruktīvajām īpatnībām, bet pēc tam braucam vāgā arklu, citu pēc cita regulējam tik ilgi, kamēr arums kļūst acij tīkams un kvalitatīvs. Mācību gaitā noteikti izveidojam arī aršanas elementus – lauka malu, saarvagu un atarvagu, iespēju robežās parādot arī ķīļa aparšanu.

Aizvadītajā gadā sadarbībā ar vietējo nodaļu speciālistiem tika sarīkoti praktiskie aršanas semināri Preiļu un Durbes novados. Semināri bija plaši apmeklēti, un tajos piedalījās arī kupls arāju pulks ar saviem traktoriem un arkliem.

Tā kā darba drošība diemžēl pie mums ir nepamatoti aizmirsts vai neievērots “pasākums”, tieši pirms semināra, kad visiem uzmanības vēļ gana, tiek izrunāti šie tik būtiskie jautājumi,

lai arī paša semināra laikā nenotiktu nelaime. Jāteic, ka cilvēki tomēr šo tēmu klausās pietiekoši nopietni un cerams, ka katram vismaz kāds nieks no visa teiktā paliek prātā.

Lai varētu izveidot kvalitatīvu arumu, noteikti jāzina, ar kādu rīku tas izdarāms. Tāpēc, pirms rūcinām traktorus, rūpīgi izrunājam arī svarīgākos arklu konstrukciju aspektus, īpaši rūpīgi pieskaroties katras nozīmīgās detaļas konstruktīvajiem risinājumiem, kā arī to ietekmei uz aršanas kvalitāti un degvielas patēriņu. Lai jau iepriekš būtu nojausma, kāda skrūve un kāda virzienā jāgriez, īsumā izrunājam arī svarīgākās regulēšanas operācijas un knifus, kam jāpievērš īpaša uzmanība.

Tieši iebrūcot arklu vāgā, vislabāk redzams, kas ar arklu patiesībā notiek. Vispirms veicam pirmo gājieni, lai visi redz, ko nozīmē lauka malas aparšana. Kad traktors iebrūcis jau paša izartajā vāgā, sākas īstā darbošanās. Vispirms skatāmies, vai uzkares mehānisma atsaite ir vaļīgas, – aršanas laikā tām jābūt atbrīvotām. Tad skatāmies, kāda ir pēdējā korpusa izartā vāga. Vērtējam, vai tā aizbirusi vai ne? Vai tajā skaidri redzama kalta pēda, vai vāgas gultne nogriezta pilnībā, vai tā līdzena un nesaraustīta? Vai uz vāgas sienas ir skaidri saskatāms sliedes nospiedums (vai maiņvērsējarkla no augsnes ārā esošo korpusu sliedes ir paralēlas traktora aizmugurējā riteņa malai)?

Regulēšanu veicam, paarot, pamērot, paregulējot un atkal pabraucot. Tikai tā iespējams arklu patiesi “dabūt dziesmā”. Pēc tam mērām korpusu darba dziļumus. Visiem korpusiem jāar vienādā dziļumā, tā, lai veidojas līdzena aršanas gultne un arī līdzens arums. Te nav nekādas atšķirības no sacensībām. Svarīgi vienīgi precīzi nomērīt dziļumu, ievērtējot mikro ieplakas un ar kalnu jau izcēlās velēnas radīto uzkalniņu. Praktiskajos semināros visu regulēšanu veic paši traktoristi, ņemot vērā abpusēji apspriesto regulēšanas stratēģiju.

Aršanas sacensības

Pastāstīsim, kas tad aršanas sacensības patiesībā ir un kā tās norisinās. Pagājušā gada rudenī notika tradicionālās aršanas sacensības, ko sadarbībā ar Valsts Lauku tīklu un komercfirmām Jāņa un Eināra Vinteru zemnieku saimniecībā “Līgo” organizēja LPKS “Latraps”.

▶ 7. lpp.

Foto: Jānis Kažotnieks

◀ 6. lpp.

Laika apstākļi atšķirībā no iepriekšējiem gadiem bija īpaši labi, tāpēc arī pašas sacensības bija daudz baudāmākas. Aršanas apstākļi bija tuvu ideāliem – nokultu ziemāju rugaine faktiski bez augu atliekām. Vienīgās problēmas radīja samērā sausā augsne, tehnoloģiskās sliedes un salmu paliekas dažos lauciņos. Tomēr, tā kā katram arājam bija iespēja izlozēt savu lauciņu, par salīdzinoši sliktu izvēli varēja vainot tikai veiksmes trūkumu. Savu prasmi aršanas mākslā ar parastajiem un maiņvērsējarkliem bija ieradušies demonstrēt 16 arāji no dažādām Latvijas vietām. Piedalījās arī jaunā paaudze no Kandavas, Cīravas un Saulaines skolām.

Tiesneši

Lai viss noritētu pēc noteikumiem, sacensības tiesā pieci galvenie tiesneši un vairāki līnijtiesneši. Galvenie nodarbojas ar aršanas elementu vērtēšanu, bet līnijtiesneši mēra aršanas dziļuma vienmērību un uzmana dalībniekus, lai tie nepārkāptu noteikumus. Atkarībā no aršanas elementa par katru no tiem iespējams saņemt maksimāli 10 punktu, izņemot par vagas taisnumu, kur maksimālais vērtējums ir 2,5 punkti. Galvenie tiesneši strādā grupās pa diviem, vērtējot arumu katrs no sava gala, vēlāk vērtējumus saskaitot kopā.

Aršanas elementi

Katrs arājs ar savu izlozētā lauciņā. Kopējais aršanai paredzētais laiks ir 3 stundas, un to laikā arājam jātiek galā ar 100 m garā un 20 m platā lauciņa

(parastajiem arkliem) vai 100 m garā un 24 metru platā vienā galā un 16 m plata otrā galā lauciņa (maiņvērsējarkliem) aparšanu.

Aršana tiek sākta, izarot saaruma gultni – maiņvērsējarkliem vienā gājienā, parastajiem divos. Aršana tiek veikta vienīgi ar pēdējo korpusu. Šis elements ir vitāli svarīgs, jo no tā izpildes kvalitātes atkarīga arī aršanu noslēdzošā elementa – atarvagas kvalitāte. Ir ļoti svarīgi, lai saarvagas gultnes vaga būtu maksimāli taisna. Tieši taisna vaga ir visas aršanas kvalitātes atslēga.

Kad saarvagas gultne izarta, dalībnieki atzīmē ķīļa saaruma vagu. Šajā gadījumā īpaši svarīgi, lai šī vaga būtu paralēla tikko izveidotajai saarvagas gultnei un aizņemtais slejas platums atbilstu 16 korpusu platumam 2 korpusu arklu gadījumā un 18 korpusu platumam 3 korpusu arklu gadījumā. Lielākiem arkliem sleja jāatzīmē platāka ar aprēķinu, ka tās platumam jābūt precīzi tādām, lai tas veselos skaitļos dalītos ar pilnu arkla darba platumu.

Tālāk tiek aizarta saarvaga – maiņvērsējarkliem vienā gājienā no vienas puses, parastajiem arkliem – divos gājienuos no abām pusēm. Saarums nedrīkst izdalīties uz vienlaidus aruma fona. Praktiskajā aršanā arāja slinkuma vai neprofesionalitātes dēļ tas diemžēl visbiežāk tomēr paliek redzams.

Kad saarvaga izveidota, ar maiņvērsējarkliem tiek aizarts ķīlis, un šeit ļoti svarīgi precīzi ielaist un izcelt arklu, lai būtu pēc iespējas taisnāka ķīļa saarvaga bez augu atliekām. Tas arī diemžēl praktiskajā aršanā ir slikti izpildīts elements, un tā rezultātā ķīļa saarvaga izskatās visai atbaidošī, ne-

gatīvi ietekmējot arī tālāko augsnes apstrādes operāciju veikšanu.

Tad seko visatbildīgākais posms – slejas aparšana līdz atarvagai. Ļoti svarīgi nemitīgi sekot, vai vaga taisna un paralēla aizartajai saarvagai. Arumu vēl iespējams labot vairākus gājienuos pirms atarvagas veidošanas, bet nekādā gadījumā, tikai veidojot atarvagu. Šī ir ļoti izplatīta praktiskās aršanas kļūda, kuras rezultātā atarvaga izveidojas kā burtiski savandīts arums ar ļoti zemu kvalitāti un atpakaļ atvērstām velēnām vai vēl sliktāk – neapartām joslām.

Kad viss pabeigts, tiesneši iesniedz sekretariātam savus vērtējumus, un sekretariāta darbinieki apkopo rezultātus, nosakot uzvarētājus.

Secinājumi

Mēs varam runāt par aršanas nepieciešamību, varam runāt, vai aršana ir ilgtspējīgas lauksaimniecības sastāvdaļa, varam diskutēt, cik lielā mērā aršanas kvalitāti ietekmē rūpīga lauka samērīšana un pastāvīga arkla regulēšana. Varam šo visu apspriest, jo tie patiešām ir būtiski jautājumi. Tomēr mēģināsim atcerēties un saprast vienu, – ja reiz esam nolēmuši art, bez kārtīgas un pastāvīgas aruma analīzes, precīzas regulēšanas un lauka iemērīšanas arums nekad nebūs optimāls. Tieši tas pats attiecas arī uz degvielas patēriņu, sagaidāmo ražas līmeni un ieņēmumu apjomu. Tātad – ja aram, tad prātīgi un ar apdomu, pastāvīgi domājot līdzī par kvalitāti, bet bez fanātisma. Taisnība vienmēr ir kaut kur pa vidu. ■

Jānis Kažotnieks,

LLKC Inženiertehniskās nodaļas vadītājs

CITĀS VALSTĪS

IDEJAS RODAS ZINĀTNIĒKU UN KONSULTANTU SADARBĪBĀ

Jau stāstījām “Lauku Lapā” par projektu “Agrispin”, kurā sadarbojas zinātnieki un konsultanti. Tā ietvaros projekta partneri dalās ar savā valstī realizētajām radošajām idejām lauksaimniecībā. Pieredzes brauciena laikā tika apmeklētas vairākas interesantas Dānijas saimniecības, kuras ir atvērtas jauniem risinājumiem savā darbā.

Pesticīdu derīguma pārbaudes aplikācija

“Kemitjek” ir SEGES (Dānijas apvienotais Lauksaimniecības konsultāciju un cūkkopības zinātnes centrs) izstrādāta pesticīdu legalitātes pārbaudes aplikācija, kas darbojas tālrunī. Par pamatu tiek ņemta informācija no vietnes www.middeldatabasen.dk, kurā atrodama informācija par legālajiem līdzekļiem, iespējām tos jaukt miglošanas vajadzībām, kā arī pesticīdu cenām u. c. Plašāka informācija – www.kemitjek.dk.

“Kemitjek” darbojas, skenējot ķīmisko līdzekļu iesaiņojumu svītrkodus, un kā rezultātu uzrāda, vai līdzeklis ir derīgs lietošanai (zaļš), jāizlieto – drīz nebūs derīgs (dzeltens), nelegāls (sarkans). Aplikācijas sākotnējā cena tirgū ir 12 eiro no lietotāja par programmas instalāciju tālrunī. Pieredze rāda, ka programmu izmanto ne tikai zemnieki un konsultanti, bet

arī kontrolieri savā ikdienas darbā. “Kemitjek” ir ērts līdzeklis pesticīdu apzināšanai saimniecībā. Labākai funkcionalitātei būtu nepieciešams nodrošināt uzskaites iespēju programmā. Ideja par programmas nepieciešamību radusies kādam zemniekam un ar iedvesmotu konsultantu palīdzību realizēta un darbojas.

Jaunas darba organizācijas metodes lopkopībā

SOP (standart operational procedures – standarta darbības procedūras) un LEAN* metodes piemērotas saimniecībām, kurās pieaug ganāmpulka lielums un nepieciešams piesaistīt algotus darbiniekus. Metodes paredzētas, lai atvieglotu saimniecības vadītāja pienākumus, vienkāršāk organizētu darbu un kārtību saimniecībā.

Bieži saimniecības darbinieki cits citu nesatiek, jo īpaši, ja darbs tiek organizēts maiņās. Tādēļ svarīgi nodrošināt visiem pārskatāmu kārtību, kas atvieglo un paātrina ikdienas darbu. Metodes pārņemtas no industriāliem uzņēmumiem (“Toyota”, “Lego”) un piemērotas lopkopības saimniecībām.

Metodes piemēri:

• Sakārtotas darbarīku „stacijas” ar fotoattēliem vai līdzīgu grafisku attēlojumu – kur kam jāatrodas, lai nepie-

ciešamības gadījumā būtu iespēja ātri atrast vajadzīgo instrumentu un būtu skaidrs, kur nolikt to vietā. Rezultāts – ietaupīts laiks un viegli pārskatāmas pieejamās un trūkstošās lietas:

– pārredzams uzgriežņu atslēgu stands ar iezīmētām instrumentu vietām;

– katrai telpai savas krāsas slotā un bilde slotai paredzētajā atrašanās vietā. Tas pats attiecas arī uz lāpstām, dakšām utt.

• Iknedēļas 10–15 minūšu ilgas sapulces saimniecībā darbu identificēšanai un sadalei. Ātras, obligāti notiek stāvus, lai „ne aizsēdētos”.

• Periodiskas tematiskas sapulces (piemēram, par barošanu, slaukšanu, tehniku utt.).

• Sapulcēs nepieciešams izrunāt arī pavisam ikdienišķas lietas.

• Saimniecības atpūtas/sapulču telpā izvietotas plānošanas tāfeles, kurās:

– aizpildīta tabula (diena/darbinieks), kurā norādīti attiecīgajā nedēļā papildus ikdienas darbiem veicamie pienākumi un atbildība;

– iezīmēta zona ierosinājumiem un grafiks, kur šos ierosinājumus iedalīt viegli izpildāmos un praktiski neīstenojamos, kā arī norādīt, kādi uzlabojumi ir veikti;

– iepriekšējās nedēļas labo darbu atzīmēšanas zona.

► 9. lpp.

Pieredzes brauciena dalībnieki iepazīstas mitraiņu ierīkošanu

Foto: Anita Diebel

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

◀ 8. lpp.

• Saimniecībā jāuzskaita visi tehnikas līdzekļi un jāidentificē, kuri no tiem ir paši nozīmīgākie – bez kuriem darbs apstājas. Tiem jāieplāno obligātās apkopes darbības nodrošināšanai un atbildīgais, kurš to veic/organizē.

Metodes pielietošana prasa saimniecības vadītāja spēju ievirzīt savu darbu un domāšanu jaunās sliedēs, lai spētu veiksmīgi to ieviest. Veiksmīgas metodes apgušanas rezultātā ievērojami tiek ietaupīts gan darbinieku, gan vadītāja laiks, nodrošinot, ka darbinieki netraucē vadītāju ar sīkām lietām, atbrīvojot laiku saimniecības attīstības veicināšanai.

Mazās mitraines

Pasākuma gaitā tika apmeklētas trīs dažādas mitrzes (*mini wetlands*), kas ierīkotas nitrātu noteces mazināšanai. Mitraines tiek iekārtotas vietās, kur veidojas dabīga vai drenēta lauku notece pirms tās iekļūšanas grāvjos vai citās kopējās ūdeņu sistēmās.

Izšķir trīs veidu mitraines:

• Klasiskā. 1% mitraines teritorijas (piemēram, 100 ha laukam pietiek ar 1 ha pareizā vietā izveidotu mitraini).

Izveido dīķi, kuru zonē, stādot tajā ūdenszāles.

Vēlams, lai ūdens izplūst cauri dīķim ne ātrāk kā 24 stundu laikā.

• Matrix/skaidu. 0,3% mitraines teritorijas (100 ha laukam pietiek ar 0,3 ha pareizā vietā izveidotu mitraini).

Izveido dīķi, kurā izbūvē divas daļas – viena tiek pildīta ar skaidām, otra stāda ūdenszāles. Skaidas uztver nitrātus, un vismaz reizi gadā ir jānomaina.

Dārgāka izveidē un uzturēšanā.

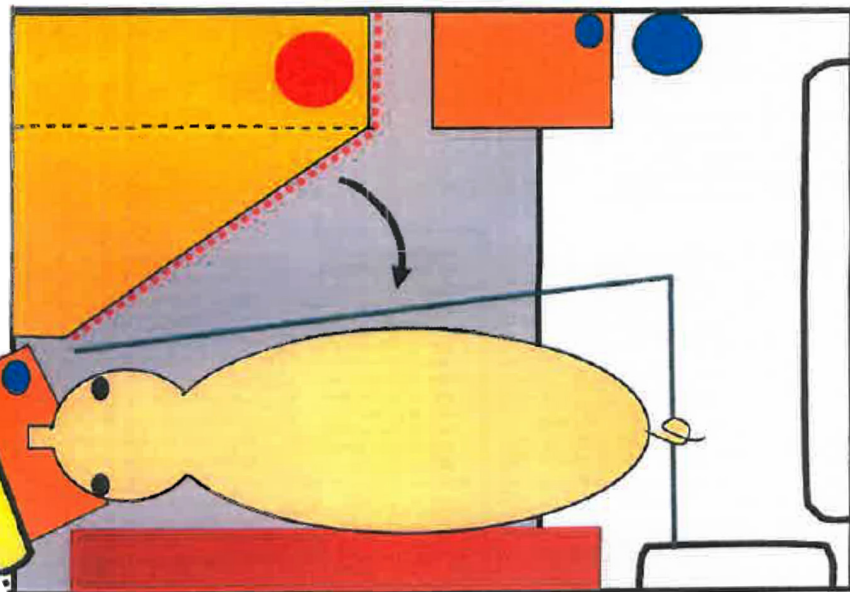
• Lielā. 10% mitraines teritorijas (100 ha laukam nepieciešams 10 ha mitraines).

Ar uzbērumu vai meniķi veido mākslīgu purvu 10% no teritorijas.

Nav izdevīgi, jo aizņem pārāk daudz teritorijas.

Par veiksmīgāko risinājumu uzskatāma klasiska mitraīne, kas aizņem 1% teritorijas. To ir visvieglāk izveidot un vislētāk uzturēt ilgākā laika posmā. Ļoti būtiski izveidot mitraini pareizajā vietā, lai nodrošinātu tās veiksmīgu darbību.

Sākot ar 2016. gadu, dāņu zemniekiem apsolīts piešķirt 5,4 miljonus eiro mitrainu izveidei. Paredzams, ka katra

Jauna veida sivēnmāšu turēšanas aizgalds shēma

mitraīne izmaksās ap 25 000 eiro un to ierīkošanu finansēs valsts 100% apjomā.

Līdz šim zemniekiem ļauts mēslojot laukus līdz 80% no ekonomiski nepieciešamā, lai nodrošinātu nitrātu direktīvas darbību. Tas novedis pie ražu samazināšanās un proteīna zudumiem labībā. Tāpat Dānijas zemniekiem nav ļauts sēt ziemājus, jo nitrātu savākšanai nepieciešams audzēt krustziežus.

Politiski apsolīts, ka, ieviešot mitraines, būs ļauts mēslojot līdz pat 100% no ekonomiskās vajadzības, un zemnieki cer, ka tiks atļauts sēt ekonomiski izdevīgākos ziemājus.

Jauna veida sivēnmāšu turēšanas aizgaldi

Dānijā cūkkopība ir ļoti nozīmīga un intensīva lauksaimniecības nozare. Tajā strādā 3600 saimniecības un gadā tiek saražoti 30 miljoni cūku, no kurām 18 miljoni tiek nobarotas un 12 miljoni pārdotas kā sivēni audzēšanai, 95% no visa tiek eksportēti.

Sivēnmātes vidēji atnesas divas reizes gadā, katru reizi dzemdējot vidēji 15,6 sivēnus (*top* 25% saimniecībās – 16,2 sivēni). Vidējā sivēnu mirstība – 13%.

Pašreiz Dānijas intensīvās cūkkopības saimniecībās sivēnmātes trīs dienas pirms atnešanās un mēnesi pēc tiek turētas sprostos, kas ļauj tām tikai piecelties un apgulties.

SEGES izstrādājis jauna veida sprostus (SWAP PEN), kuros sivēnmātes fiksētā veidā tiek turētas pirmās trīs dienas, bet pēc tam tām iespējams kustēties brīvāk. Sprosti prasa lielāku

platību un nodrošina sivēnmātei ērtāku dzīves telpu.

Šāda veida sprostus līdz šim izbūvēti divās saimniecībās. Vienas saimnieks uzskata, ka šādi audzēta gaļa iznāk dārgāka izmantotās platības dēļ, kā arī tāpēc, ka sivēnu mirstība ir lielāka. Sistēmas plusi – sivēnmāte jūtas ērtāk un ļauj sivēniem ēst mazliet ilgāk, kas nodrošina to, ka mēnesi veci sivēni ir lielāki, nekā fiksētos sprostos turētie. Specifisks tirgus šai gaļai nav pieejams, jo par to patērētājs nemaksā vairāk. Tie patērētāji, kuriem interesē cūku labas jūta, visticamāk ir gatavi maksāt vairāk par bioloģiski audzētām cūkām nevis „mazliet ērtākos” apstākļos audzētām.

Pieredzes brauciens notika “Horizon 2020” prioritātes projekta “Lauksaimniecības inovāciju telpa/Agrispin” ietvaros. ■

* LEAN ir starptautiski atzīta vadības metode, kura radusies Japānā. Tās mērķis – izmantojot mazākus resursus, radīt labāku produktu klientam un palielināt savu konkurētspēju. Tas tiek sasniegts, likvidējot vai mazinot neefektīvus procesus un radot pastāvīgas pilnveidošanās kultūru organizācijas iekšienē.

Anita Diebele, LLKC Projektu un attīstības daļas projektu vadītāja

Funded by the Horizon 2020 Framework Programme of the European Union

DĀRZKOPIĒBA

Foto: Māris Narvils

Foto: Māris Narvils

**Pilnīgs miera periods augļu kokiem
iestājas pēc lapu nobiršanas**

**Liela auguma
vecām ašelēm
papildus mulča nav
nepieciešama**

VAI DĀRZS GATAVS ZIEMAI

Pēdējos gados pēc laika apstākļiem īsta ziema parasti iestājas pēc Jaunā gada. Ja skatāmies no dārza viedokļa, tas notiek tad, kad gaisa temperatūra kā dienā, tā naktī noslīd stabili zem nulles.

Ar sniegu var būt dažādi, – tas var būt un var nebūt. Patiesībā tieši kailsals var radīt bīstamākus apstākļus dārza augiem. Lai augi dārzā tiktu pasargāti no nelabvēlīgiem laika (ziemas) apstākļiem, ir virkne darbiņu, kurus vajadzētu veikt, lai ziemu varētu sagaidīt bez bažām. Tas vienlīdz svarīgi ir kā dekoratīvo augu, tā augļukoku un ogulāju dārzā. Ziema visiem dārza augiem ir miera periods, kad augi atpūšas un gaida nākamo veģetācijas periodu.

Faktori, kas var apdraudēt dārzu

Apskatīsim, kas tie ir par faktoriem, kas var apdraudēt mūsu dārzu ziemā. Ir divas lielas pamatgrupas.

Pirmkārt, tie ir klimatiskie faktori: sals – tāpat negatīvās gaisa temperatūras; vējš – ievērojami pastiprina negatīvo gaisa temperatūru iedarbību. Sniegs – sniega segai atšķirībā no iepriekš minētā var būt gan pozitīva, gan negatīva iedarbība. Atsevišķi ir jāmin apledējums, kam ir izteikti negatīva iedarbība. Saule, lai cik tas neliktos dīvaini, ziemā var kļūt par iemeslu koku stumbru bojājumiem.

Otra faktoru grupa ir saistīta ar dažādu dzīvnieku darbību ziemas periodā. Sākot no pelēm, kurmjēmiem, visbeidzot ar stirnām, briežiem un mežacūkām.

Sals ir tas, ar ko visbiežāk saistās ziemas atnākšana. Tieši negatīvās temperatūras var ļoti ievērojami ietekmēt dārza augus. Augiem sevišķi netīkams ir kailsals. Ilgstoši siltais 2015. gada rudens agrīnākajiem dārza augiem, piemēram, forsitiju krūmiem veicināja pat jaunu lapu saplaukšanu. Diemžēl šos procesus tiešā veidā ietekmēt nav mūsu varā, un visi augi, kas pastāvīgi aug mūsu dārzos, tiks pakļauti šādiem laika untumiem. Salu labāk pārcietīs tie augi, kuri ir laikus nobriedinājuši savus jaunus šī gada dzinumus, tas attiecas gan uz dekoratīvajiem krūmiem, gan krūmogulājiem un augļukokiem.

Tikai pirmajā brīdī šķiet, ka dārzs ziemā ir kluss un nekādu darbu nav

Svarīga mēslojuma izmantošana rudenī

Būtībā mūsu pareizas vai nepareizas darbības veģetācijas perioda laikā var pat dramatiski ietekmēt dārza augu ziemcietību. Tāpat – nekāda slāpekļa mēslojuma došana vēlāk par jūlija sākumu, izņēmums var būt kompleksie NPK mēslojumi, kuros slāpekļa ir pavisam neliels daudzums. Rudens mēslojumā – augustā un septembrī – dotais fosfora un, jo sevišķi kālija mēslojums, stiprinās augu ziemotspēju. Tāpat slikti var pārziemot sasteigti augļukoku un ogulāju dzinumi, kas radušies pārk

aktīvas augšanas rezultātā, – tie, kas ir garāki par 50 cm. Šādi dzinumi vienkārši līdz sala periodam nespēj nobriest un apsalst. Tie var veidoties pat gadījumos, ja tiek izmantots tāds organiskais mēslojums kā pļauta zāle, kas likta augļu dārzā uz apdabēm. Tieši tādēļ šāda mēslojuma izmantošana augļu dārzos netiek ieteikta vasaras otrajā pusē (augustā).

Ziemcietību palīdz nodrošināt mulča

Augļukokiem saliecību ievērojami pazemina bagātīgas ražas gadi, visvairāk tas ietekmē plūmes, saldus ķiršus, mazāk – sēkleņu augļu kokus – ābeles un bumbieres. Te diemžēl bez dārzkopja apzinātas iejaukšanās neiztikt. Tas nozīmē, ka raža pēc aizmešanās ir jānormē. Sevišķi svarīgi tas ir labi zināmajai mājas plūmei 'Viktorija', jo šķirnei ir raksturīga bagātīga ražošanas, un tā kā šķirnei ir salīdzinoši garš veģetācijas periods, tad īpaši, ja seko sevišķi bargāka sala ziemas, koki var izsilt pilnībā. Saliecības un ziemcietības nodrošināšanā ievērojama loma ir mulcai. Tā ir ļoti labs materiāls ziemotspējas nodrošināšanai dārzā. Īpaši tas ir svarīgi daudzziem augļukokiem, kam sevišķi jutīgs sakņu kakls un potējuma vieta. Uzberot mulču, šīs vietas tiek pasargātas, jo sevišķi kailsala laikā. Nebūtu ieteicams izmantot graudaugu salmus, jo tā papildus tiek pievilināti grauzēji. Daļēji šo problēmu palīdz risināt saindēto ēsmu pareiza izlikšana. Dekoratīvajā dārzā ziemcietes, kuras pārstādītas šajā gadā, ir jāmulčē. Mulčē arī tās ziemcietes, kuras

Foto: Māris Narvils

Videja auguma ābelēm mulču liek tikai ļoti stipra kailsala gadījumā, kad gaisa temperatūra noslīd zem -20 grādiem

Foto: Māris Narvils

Dārzā iestājas miera periods

ir mazāk ziemcietīgas. Mulču klāj ap 7–10 cm biežumā, biežāku nevajag, jo siltos apstākļos tā var izraisīt augu izsušānu. Savukārt iestājoties stipram kailsalam zem -15 °C, mulčas kārtu nāksies papildināt un, uznākot atkal ilgstoša atkušņa periodam, to samazināt. Augļu kokus, kam jutīgs ir arī pats koka stumbrs, var piesegt ar kokosa šķiedras segām, mazāk jutīgiem – ar skujām. Tādas nu ir dārzkopja rūpes. Dekoratīvos krūmus, kas ir jutīgi pret salu, papildus jāpiesedz. Krūmiem, kuriem zari ir gari un lokani, tos noliec un ar kāšiem piestiprina zemei. Piesegšanai var izmantot skujas, kuras klāj zaros, nedaudz pāri citu citam kā jumta dakstiņus, līdz viss augs ir piesegts. Var izmantot sausas lapas, tikai ar nosacījumu, ka vējš tās neaizpūš. Tāpēc pāri var novilkēt tīklu. Podos augošie dekoratīvie augi ir jāsedz vēl rūpīgāk. Mazākos var pārvietot uz šķūni, vai citām vēja aizsargātām vietām, bet tos, kurus pārvietot nav iespējams, sasedz uz vietas. Vispirms uzmanīgi ar lentu (vislabāk) vai auklu sasien zarus, cik vien kompakti tas ir iespējams. Podu kārtīgi salej un mulčē 7–10 cm biezu mulčas kārtu. Lai tādu augu iezīmotu ar garantiju, vajadzēs stieplu pinumu, kas atbilst auga augumam. Ja tas ir vairākus metrus augsts, tad nāksies savienot vairākus pinumus. Pinumu apliek apkārt un ar stieplu gabaliem piestiprina pie koka līstes, tad ap koku saber sausas lapas vai smalcinātus salmus. Par to sagādi jāparūpējas jau iepriekš. Kad tas ir izdarīts, virsū uzliek ūdensnecaurlaidīga materiāla gabalu – šiferi, rubero-

īdu, polikarbonātu. Vislabāk – lokanu materiālu, jo tā malas var aizspraut aiz pinuma malām tā iekšpusē. Tādēļ jumtiņam materiālu ņem ar 30 cm lielākām malām. Ap pinumu no ārpuses aptin maisa auduma gabalu vai brezentu, kurus nostiprina ar stiepli vai auklu vairākos augstumos. Svarīgi, lai materiāls būtu elpojošs. Sevišķi jutīgiem augiem vajadzēs kokosa šķiedras segas gabalus. Līdzīgi ir arī džutas un tekstila materiāliem. Tāpat var rīkoties ar uz zemes augsnē augošiem dekoratīvajiem krūmiem.

Kā pareizi rīkoties ar ziemciešu atmirušajām augu daļām? Tās neaiztiek vai apgriez 10 cm augstumā. Tā tiek pasargāti jaunie augu pumpuri, kas veidojas apakšā. Griežot vai laužot atmirušos, tos var sabojāt. Visiem mulčēšanas darbiem ir jēga tikai tad, kad gaisa temperatūra noslīd līdz -5 °C. Jāatceras, ka, ja augsne nav pietiekami mitra pirms sasēšanas, tā ir labi jāsalajaista, lai augu saknes ziemas laikā neciestu no sausuma.

Mulča un segmateriāli vienlaikus pasargās no arī no vēja iedarbības, tikai tie ir attiecīgi jānostiprina piesienot, uzliekot atsvarus vai ar metāla skavām iestiprinot augsnē.

Sniegam divējāda iedarbība

Savukārt sniegam ir divējāda iedarbība. Viena – pozitīva, kad tā sega kalpo kā izolācijas materiāls un pasargā augus, tikai jāatceras, ka ap augļukokiem sniegš būs jāpiemīda, lai graužējiem nebūtu iespēja brīvi apgrauzt augļukoku mizu. Pārāk biezs sniegš, jo īpaši mīksts un slapjš, var radīt tādu

smagumu uz zariem, ka tie var vienkārši salūzt. Tad sniegš jānokrata, kamēr vēl tas nav noticis. Apledojums ir ļoti negatīva dabas parādība ne tikai uz ceļiem, bet nopietnu apledojumu gadījumā – arī dārzā. Tas parasti notiek pie augsta gaisa mitruma, līstot, bet, lietus pilēm nonākot uz zaru virsmas, ja gaisa temperatūra ir ap nulli, tās momentā sasilst. Veidojas ledus garoza, kas pamazām aug biežāka. Atkarībā no tā, cik ilgstoši šādi laika apstākļi saglabājas, arī veidosies attiecīga biezuma ledus kārtā. Ja tā būs pāris mm bieža, nekā ļauns nenotiks, bet, ja ledus klūs biežāks par 5 mm, tievākie zari jau var lūzt vai tikt nolikti pie zemes. Saules staru ietekmē augļu koku un arī dekoratīvo koku stumbri dienā uzkarst, bet naktī pie negatīvām gaisa temperatūrām atdziest. Jo lielākas svārstības, jo lielāka iespēja, ka miza plaisās un tiks bojāta. Sevišķi tas vērojams stumbriem, kam vainaga zari nepasargā tos no saules stariem. Esmu redzējis nopietnus bojājumus bumbierēm un saldajiem ķiršiem. Kaļķošana ir ērtākais veids, kā pasargāt no šāda veida bojājumiem.

Jāsaprot, ka tikai pirmajā brīdī šķiet, ka dārzs ziemā ir kluss un nekādu darbu nav. Mūsu ziemas ir ļoti nepastāvīgas, ar mainīgiem laika apstākļiem, līdz ar to augiem nelabvēlīgas situācijas var veidoties gana bieži, un tad augiem dārzā ir jāsteidz palīgā. Nākamajā reizē par to, kā dārzu pasargāt no nevēlamām dzīvniekiem un kā ar tiem cīnīties. ■

Māris Narvils, LLKC Augkopības nodaļas vecākais speciālists dārzkopībā

BRISELES
GAITEŅOS

STĀJIĒS SPĒKĀ ES UN UKRAINAS BRĪVĀS TIRDZNICĪBAS LĪGUMS

No 2016. gada 1. janvāra stājies spēkā ES un Ukrainas Padziņinātas un visaptverošas brīvās tirdzniecības zonas līgums (Deep and Comprehensive Free Trade Area – DCFTA), kas atvieglos sadarbību starp ES un Ukrainas uzņēmumiem.

Līgums, kas ir daļa no 2014. gadā parakstītā asociācijas nolīguma, citstarp paredz samazināt muitas tarifus precēm un pakalpojumiem, tādējādi ļaujot Ukrainas uzņēmumiem saņemt stabilu piekļuvi ES tirgum ar 500 miljoniem patērētāju, bet ES uzņēmumiem – vieglāku piekļuvi 45 miljonu patērētāju lielajam Ukrainas tirgum. Janvāra sākumā Eiropas Komisijas izplatītajā preses ziņojumā minēts, ka nolīgums nāksot par labu Ukrainas iedzīvotājiem, kuriem uzlabosies piekļuve augstas

kvalitātes ES produktiem par zemākām cenām nekā līdz šim. Vienlaikus ES par zemākām cenām varētu ieplūst arī lielāks apjoms Ukrainas preču, tostarp minerālmēsli, labība un cita lauksaimniecības produkcija.

Muitas tarifu samazināšana ir tikai viens no punktiem līgumā, tajā paredzēta arī vērienīga konsultatīvās palīdzības sniegšana Ukrainas valsts un privātajam sektoram ES normu ieviešanā, cerot, ka tādējādi izdosies mazināt korupciju, sakārtot valsts iepirkumu sistēmu, ieviest ES pārtikas drošības standartus un sakārtot intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzību. Tieši šo punktu īstenošana palīdzēs pārveidot Ukrainas ekonomiku, padarot to pievilcīgāku ārvalstu investoriem un uzlabot uzņēmējdarbības vidi kopumā.

ES eksports uz Ukrainu 2014. gadā bija 17 miljardi eiro, bet imports no Ukrainas veidoja 14 miljardus eiro. Galvenās

ES eksporta preces ir mašīnas un iekārtas (5,7 miljrd. eiro), transporta aprīkojums (2,6 miljrd. eiro), ķīmiskās vielas (3,7 miljrd. eiro) un rūpniecības preces. Ukrainas galvenās eksportpreces ir metāli (3,5 miljrd. eiro), augu valsts produkti (2,8 miljrd. eiro), minerālie produkti (2,7 miljrd. eiro), kā arī mašīnas un iekārtas.

Neatkarīgie pētījumi liecina, ka līguma īstenošanas rezultātā Ukrainas iekšzemes kopprodukts vidējā termiņā varētu pieaugt par 6%, un ukraiņu labklājības līmenis paaugstinātos par 12%. To būs iespējams panākt, sakārtojot uzņēmējdarbības vidi un sniedzot finanšu palīdzību mazajiem un vidējiem uzņēmumiem. Eiropas Komisija kopīgi ar Eiropas Investīciju banku (EIB) un Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banku (ERAB) ir izveidojusi DCFTA mehānismu uzņēmumiem 100 miljonu eiro apmērā. Šī nauda, savukārt, palīdzēs piesaistīt investīcijas apmēram 1 miljarda eiro apmērā. ■

ATBALSTS CŪKGAĻAS PRIVĀTAJAI UZGLABĀŠANAI

Lai stabilizētu situāciju ES cūkgaļas tirgū, kur Krievijas tirgus aizvēršanas dēļ ievrojami samazinājušās cenas, no 4. janvāra Eiropas Komisija iedarbinājusi atbalstu cūkgaļas privātajai uzglabāšanai.

Eiropas Komisija norāda, ka privātās uzglabāšanas atbalsta mērķis ir mazināt spiedienu ES cūkgaļas tirgū, tas ir, – mazināt pārprodukciju un tās iespaidā krītošās cenas. ES cūkgaļas nozari ietekmējis Krievijas importa aizliegums, kas tika ieviests 2014. gada februārī. Privātās uzglabāšanas pasākuma ietvaros no ES budžeta tiks segtas izmaksas dažu cūkgaļas produktu uzglabāšanai uz laiku no 3 līdz 5 mēnešiem. Jau ES lauksaimniecības komisārs Fils Hogs paziņojis: “Es apzinos, ka cūkgaļas nozare saskaras ar grūtībām, un kopš septembra tirgū ir vērojama cenu lejupslīde. Tāpēc es ceru, ka šis pasākums palīdzēs tirgum saņemties”. Atgādināsim, ka atbalsts tiks

izmaksāts no pērn pienu un gaļas nozarei piešķirtā 500 miljonu eiro lielā atbalsta. Šoreiz atbalstu gaļas nozarē varēs saņemt arī par speķa uzglabā-

šanu, kam līdz šim nekādas atbalsta shēmas netika piemērotas. Šis produkta iekļauts, jo iepriekš tas lielos apjomos tika izvests uz Krieviju. ■

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

EK PIENA TIRGUS PROGNOZES

EK decembra ziņojumā aplūkotas vairākas nākamās desmitgades perspektīvas dažādos lauksaimniecības preču tirgos, kas balstītas uz makroekonomiskajiem pieņēmumiem.

Prognozēts, ka izaugsmes temps nākamajos desmit gados samazināsies. Cenas paliks zemas Krievijas embargo un Ķīnas samazinātā importa dēļ, tomēr pieprasījums varētu palielināties, pateicoties cilvēku vēlmei dzīvot veselīgāk un mainīt savus uztura paradumus, lietojot diētiskākus ēdienus. Būtiskākās izmaiņas piena iepirkuma cenai gaidāmas ap 2020.–2025. gadu. Saražotais piena apjoms ik gadu varētu palielināties par 1,9%, kas būtu mazāk nekā pēdējā desmitgadē, kad vidējais pieaugums bija 2,1%. Neraugoties uz samazināto importa apjomu, Ķīna saglabās savu pozīciju kā pasaules lielākais piena importētājs. Tāpat ziņojumā norādīts ES ievērojamais potenciāls palielināt ražošanu un eksporta apjomus. Galvenajai ES konkurentei Jaunzēlandei būs vairāki ierobežojumi dabas resursu jomā, tomēr tā joprojām būs lielākais piena eksportētājs pasaulē.

Prognozēts, ka arvien vairāk piena tiks pārstrādāts piena pulverī, savukārt 30% piena izmantos siera ražošanā. Šī nozare palielināsies par aptuveni 1,15 milj. tonnām gadā, un 2025. gadā varētu tikt saražotas pat 11,2 milj. tonnas siera. Galvenais siera noiets būs iekšējā tirgū. **■**

Sagatavoja **Iveta Tomšone** pēc DG-Agri un žurnāla "Latvijas Lopkopis" materiāliem

LAUKSAIMNIECĪBĀ IENĀKUMU KRITUMS PAR 4,3%

ES statistikas biroja **EUROS-TAT** provizoriskās aplēses par lauksaimniecības ieņēmumiem 2015. gadā salīdzinājumā ar 2014. gadu rāda, ka pērn reālie ieņēmumi no lauksaimniecības samazinājušies par 6%, bet ieņēmumi uz vienu nozarē strādājošo – par 4,3%.

Dati liecina, ka vislielākais kritums bijis piena ražošanā, kur ieņēmumi uz vienu strādājošo vidēji ES samazinājušies par 14,9%, bet cūkkopībā piedzīvots kritums par 8,9%. Toties liellopu sektorā fiksēts ieņēmumu kāpums par 4,3%, aitu nozarē – par 3,2%, olu ražošanā – par 2,1%, bet putnkopībā – par 1,1%. Lopkopībā kritumi un kāpumi bijuši mazāk izteikti kā augkopībā, kur, piemēram, cukurbiešu audzēšanas ieņēmumi uz vienu strādājošo samazinājušies par 26%, bet kukurūzas ražošanā – par 24,5%, toties olīveļļas sektorā bijis kāpums par 13%, bet dārzeņu ražošanā – par 12%.

ES dalībvalstu apskatā statistika rāda, ka Latvija ir starp tām valstīm, kurās ieņēmumi uz vienu lauksaimniecībā nodarbināto šogad auguši visstrau-

jāk – par 14,3%. Tikai Horvātijā pieaugums bijis lielāks – par 21,5%. Trešajā vietā ar 12,1% ir Grieķija, seko

Francija (+8,8%) un Itālija (+8,7%).

Lielākie cietēji ES lauksaimniecības ieņēmumos bijuši vācieši, te šogad bijis kritums

par 37,6%, bet par piekto daļu mazāki ieņēmumi kā pērn šogad bijuši arī Polijā, Luksemburgā, Dānijā, Apvienotajā Karalistē un Rumānijā.

Varam tikai minēt, uz kā rēķina Latvijā un ES dienvidzemēs piedzīvots ES straujākais ieņēmumu pieaugums lauksaimniecībā. Sava artava noteikti nākusi no augkopības sektora, kurā šogad pieredzētas rekordražas un gluži ne tās sliktākās cenas (bet arī ne labākās). Pastāv arī iespēja, ka aizvien vairāk nozarē strādājošo savus ieņēmumus uzrāda legāli. Katrā ziņā piena nozarē, kurā kopš pērnā rudens cenas kritušas par 28%, ES statistikas aprēķini šķiet brīnumaini un neticami. **■**

copa * **cogeca**

european farmers

european agri-cooperatives

COPA-COGECA ir Eiropas līmeņa lauksaimnieku organizācija ES dalībvalstu lauksaimnieku pārstāvjiem komunikācijā ar lauksaimniecības politikas veidotāju EK un citām starptautiskām institūcijām. **COPA** dibināta 1958. gadā, **COGECA** dibināta 1959. gadā, un no 1962. gada abas organizācijas strādā apvienoti.

COPA ir pārstāvētas 60 ES dalībvalstu lauksaimnieku NVO un 36 partnerorganizācijas no Eiropas valstīm – Islandes, Norvēģijas, Šveices.

COGECA pārstāv 38 lauksaimnieku nevalstiskās kooperatīvu organizācijas no ES dalībvalstīm un partnerorganizācijas no Eiropas Ekonomiskās zonas valstīm.

COPA-COGECA biedru organizāciju intereses tiek aizstāvētas lauksaimniecībā, mežsaimniecībā un zivsaimniecībā.

SVARĪGĀKIE DATUMI, KURUS LAUKU UZNĒMĒJS NEDRĪKST AIZMIRST 2016. GADA FEBRUĀRĪ

Termins, kura laikā var iesniegt pieteikumu, iesniegumu vai atskaiti.
Iesniegumu un atskaitu apkopošanas datums vai iesniegšanas beigu datums.

Terminš	Janvāris							Februāris							Marts									
	1	4	10	14	15	16	20	22	25	27	30	1	4	5	9	15	16	20	22	25	27	31	1	3
Lauku attīstības programma																								
Pamatpaikpojumi un ciematu atjaunošana lauku apvidos																								
Riska pārvaldība																								
Atbalsts ieguldījumiem pārstrādē																								
Atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecības un mežsaimniecības infrastruktūras attīstībā																								
Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās																								
Eiropas Jūrlietu un Zivsaimniecības fonda atbalsta pasākumi																								
Pievienotās vērtības nodoklis (PVN)																								
Pievienotās vērtības nodoklis (PVN)																								
Pievienotās vērtības nodoklis (PVN)																								
Mikrouzņēmumu nodoklis																								
Nekustamā īpašuma nodoklis																								
Darījumu kvītis																								
Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas																								
Dabas resursu nodoklis																								
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis																								
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis																								
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis																								
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis																								
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis																								
Uzņēmumu ienākuma nodoklis																								
Gada pārskats																								

Grāmatvedība un nodokļi

PIEREDZE

UKRAINAI VARAM LĪDZĒT AR PADOMU

Veiksmīgi turpinoties aizsāktajai Latvijas un Ukrainas sadarbībai lauksaimniecības jomā, gada nogalē Latvijā viesojās jau otrā ukraiņu lauksaimniecības speciālistu delegācija. Galvenā uzmanība šoreiz bija vērsta uz Latvijas iespējām palīdzēt mežu nozares sakārtošanā, kā arī lauksaimniecības kooperatīvu veidošanā.

Karš Ukrainā pievērsis starptautisku uzmanību šajā valstī notiekošajam, un palīdzīgu roku dažādās jomās tai šobrīd sniedz vairākas pasaules valstis. ASV atbalsts pārsniedzis 25 miljonus dolāru, no Eiropas Savienības tuvāko gadu laikā Ukrainai atvēlēs 11 miljardus eiro.

“Latvija ir neliela valsts, un nopietnu finansiālu palīdzību mēs nevaram sniegt,” atzīst Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra valdes priekšsēdētājs Mārtiņš Cimermanis. “Tādēļ mēs piedāvājam savas zināšanas un pieredzi lauku vides sakārtošanā, veidojot konsultāciju dienestu, lai atbalstītu zemniekus. Mūsu taktika ir vairāk ieguldīt viņu lauksaimnieku un lēmumu pieņēmēju apmācībā,” norāda M. Cimermanis. Viņš ir pārliecināts, ka lauksaimniecības un mežsaimniecības sakārtošana Ukrainā tieši atkarīga no tā, cik izglītoti un ar kādu degsmi apveltīti cilvēki darbosies šajā nozarē.

Mārtiņš Cimermanis: “Var iztērēt miljonus un miljardus pilnīgi nelietderīgi. Tādēļ būtiski ieguldīt mūsu zināšanas līderu radīšanā, kuri varētu pulcēt ap sevi cilvēkus, kas var veikt nepieciešamās reformas, jo mēs viņu vietā šos darbus neveiksim. Palīdzot radīt aizrautīgus līderus, mēs palīdzēsim viņiem pašiem izkarot savu cīņu nozaru sakārtošanā, virzoties uz pareizu lēmumu pieņemšanu. Ukraiņi paši atzīst, ka piemēram, konsultāciju sistēmā viņiem ir četri likumi, kurus neviens neievēro, – deputāti “cep” likumus kā pankūkas, iesniedz parlamentā apstiprināšanai, bet nevienu neinteresē, kā un vai vispār šis likums tālāk strādā praksē.”

Vizītes laikā ukraiņi iepazinās ar LLKC darbības principiem un sniegtajiem pakalpojumiem, uzklāusot LLKC veterinārmedicīnas eksperta Daiņa Arbidāna skaidrojumu, kāda nozīme lopkopja darbā ir konsultanta padomam. Tāpat ukraiņi apmeklēja daudznozaru saimniecību “Mežacīruļi”, skaidroja, kā darbo-

Foto: Raimonds Bērmanis

Kandavas šautuvē “Strautiņi” Agris Riba ukraiņus iepazīstināja ar jauno mednieku apmācības sistēmu

jas dažādi kooperatīvi – PKS “Straupe”, graudaudzētāju kooperatīvs “Latraps”, kā arī dārzu audzētāju kooperatīvs “Mūsmāju dārzeni”. Priekšstatu par dažādas saimniekošanas iespējām lauku teritorijās ukraiņi guva, viesojoties zivju pārstrādes uzņēmumā “Krupis” un tīkšanās laikā ar asociāciju “Lauku ceļotājs”.

Būtiska vizītes sastāvdaļa bija arī Latvijas mežu nozares iepazīšana. Tās sakārtošana Ukrainā pašlaik izvirzīta kā viena no prioritātēm. To, kā īstenotas reformas meža nozarē, ukraiņi visai mērķtiecīgi pēta Polijā un arī Latvijā. “Šajās valstīs īstenotās reformas ukraiņi uzskata par sava veida veiksmes stāstu, tādēļ labprāt iepazīst mūsu organizatorisko struktūru un nozari kā tādu,” atzīst LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centra vadītājs Raimonds Bērmanis.

Viņš arī norāda, ka izteikta interese ukraiņiem ir par mūsu pieredzi privātā meža apsaimniekošanā. Taču, tā kā Ukrainā privāto mežu nav, tālāk par interesi šajā jautājumā viņi neiet. Mežu apsaimniekošana Ukrainā koncentrēta valsts rokās, kas to daļēji uzdod apsaimniekot pašvaldībām. Tādēļ viena no vērtīgākajām dienām ukraiņiem šajā vizītē šķitusi viesošanās uzņēmumā “Rīgas meži”, kas izveidojis visu mežu apsaimniekošanas ķēdi – no stādu audzēšanas, mežu apsaimniekošanas un mežizstrādes līdz neliela apjoma koksnes pārstrādei. “Viņņicas apgabala specializētās mežsaimniecības komunālās saimniecības “Vino-blagroļes” ģenerāldirektors atzina, ka arī viņiem esot šādi posmi, tomēr mēs šajā ziņā esot tikuši tālāk izmantoto tehnoloģiju ziņā. Tiesa gan, viņš bija neizpratnē par to, ka visa mežu apsaimniekošanas

joma nav koncentrēta valsts rokās. Ukraiņi skeptiski raugās uz investīciju un atsevišķu jomu nodošanu privātās rokās,” uzsver R. Bērmanis.

Raimonds Bērmanis gan uzskata, ka šāda skepse ir pārejoša, jo arī Latvijā pirms 20 gadiem daudzās nozarēs skeptiski raudzījās uz privāto kompāniju spēju kaut ko apsaimniekot un sekmīgi strādāt. “Tad nu uz ukraiņu jautājumu, kādēļ valsts pati kaut ko nedara kādā nozarē, atbildēju – mums šķiet, ka privātais sektors spēj strādāt efektīvāk,” skaidro MKPC vadītājs.

Tuvākajā laikā jāvienojas par konkrētu sadarbības formu – vai tā būtu palīdzība, īstenojot meža nozares reformu Ukrainā, nodalot meža apsaimniekošanas uzraudzību no meža apsaimniekošanas kā tādas, vai – palīdzēt ieinteresēt jau Latvijā esošus investorus attīstīt koksnes pārstrādi Ukrainā, veicinot privātā sektora attīstību saistībā ar koksnes pārstrādi, jo konkurence par skādi nenāk, – tā uzlabo cenu un pakalpojumu kvalitāti. “Mēs centāmieš ukraiņiem parādīt pēc iespējas plašāku mūsu darbības spektru, izceļot to, mūsaprāt, pozitīvo, kas viņiem varētu noderēt. Tādēļ izvēle, ko no mums pārņemt, tagad ir viņu pusē,” skaidro R. Bērmanis.

Ukrainas lauksaimniecības speciālistu vizīte notika Valsts Attīstības sadarbības politikas plāna ietvaros realizētajā projektā “Zināšanu un pieredzes pārnese ES likumdošanas ieviešanā lauksaimniecības konsultāciju sistēmas izveidei un lauku teritoriju līdzsvarotai attīstībai Ukrainā”. ■

Ilze Rūtenberga-Bērziņa,

LLKC sabiedrisko attiecību vadītāja

MĀJRAŽOŠANA

Foto: Lāsma Cimermane

Foto: Lāsma Cimermane

MĀJRAŽOTĀJU TIRDZIŅŠ PIE LLKC IEPATICIES VISIEM

Foto: Lāsma Cimermane

Foto: Lāsma Cimermane

Sabiedrībā tik ļoti populārā mājražotāju produkcija lielā mērā top, pateicoties arī Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra speciālistu sniegtajiem padomiem. Tādēļ tikai likumsakarīga mums šķita šīs sadarbības paplašināšana, veidojot kopīgus tirdziņus pie mūsu nama Ozolniekos.

Sadarbībā ar Jelgavas novada biedrību "Pārtikas amatnieki" pirmo mājražotāju tirdziņu, liksmu Mārtiņdienu ieskandējot, aizvadījām 10. novembrī. Interese bija tik liela, ka kļuva skaidrs, – jāriko vēl kāds tirdziņš. Ziemassvētku gaidīšanas laikā to arī izdarījām. Par spīti tumsai, cilvēki nāca un izvēlējās gardus, mājās tapušus labumus – sierus, maizi, gaļu, rokdarbus un dažnedažādus saldumus. Par pārsteigumu pircējiem bija parūpējies LLKC augkopības eksperts Māris Narvils, piedāvājot nogaršot karstālu.

Vēlme palīdzēt mūsu centra cilvēkiem ir asinīs. Tā arī šoreiz, tirdziņš ir jauka lieta, taču gribējās kādam ar tā rīkošanu darīt labu. Ar biedrības "Tuvu" starpniecību, kas sniedz atbalstu maznodrošinātiem cilvēkiem Jelgavas un Ozolnieku apkaimē, uzzinājām par grūtos apstākļos tepat Ozolniekos dzīvojošu ģimeni. Trešās grupas invalīde mamma ar skolas vecuma

bērnu mitinās vecā koka mājā, kura brēktin brēc pēc remonta, atbilstošas apkures un sakārtotām istabām. Tādēļ ir patīams prieks, ka ne vien pircēji, bet arī paši mājražotāji tirdziņa laikā saziedoja vairāk nekā 60 eiro, kurus biedrība izmantos ģimenes dzīves apstākļu uzlabošanai.

Vakara gaitā teju no katra pircēja atskanēja jautājums – vai Ozolniekos šāda iepirkšanās iespēja turpmāk būs pieejama katru mēnesi? Esam gatavi arī turpmāk sadarboties ar biedrību "Pārtikas amatnieki" un Ozolnieku pašvaldību, lai tirdziņi kļūtu par ierastu un ilglaiēcīgu pasākumu, tādēļ visai droši varam teikt, ka Lieldienās tirdziņš noteikti būs! **■**

Ilze Rūtenberga-Bērziņa,

LLKC sabiedrisko attiecību vadītāja

Lauku Lapa

Izdots SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs" Apgādā

Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pagasts, Ozolnieku novads, LV-3018
Tālrunis: 63050220

Apgāda vadītāja Iveta Tomsons
"Lauku Lapas" redaktore Dace Millere

Reģistrācijas Nr. 000740319
Iespēsts ŠIA "Talsu tipogrāfija"

"Lauku Lapa" var abonēt Latvijas Pastā, abonēšanas indekss 1163.